

Analiza Impactului de Reglementare
a proiectului de lege pentru modificarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr. 852/2002

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Proiectul de lege pentru modificarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr. 852/2002
Data:	
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Mediului
Subdiviziunea:	Direcția politici de aer și schimbări climatice
Persoana responsabilă și datele de contact:	Stela Drucioc, șef Direcție, 22 204580; Maia Guțu, consultant principal, 22 204580 e-mail: maia.gutu@mediu.gov.md

Compartimentele analizei impactului

1. Definirea problemei

a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate

Radiațiile ultraviolete, în special UV-B, crescute ca urmare a diminuării stratului de ozon, reprezintă în continuare o amenințare serioasă pentru sănătate și pentru mediu. În mare parte, diminuarea stratului de ozon e cauzată de eliminarea în atmosferă a substanțelor chimice care sunt utilizate în echipamentele și instalațiile de refrigerare și climatizare, în pompele de căldură, extinctoare, spumele expandate ș.a.

Problema principală abordată prin prezentul proiect constă în diminuarea emisiilor de substanțe care distrug stratul de ozon (în continuare - SDO), care va contribui la refacerea stratului de ozon (la nivelul existent anterior anului 1980) și la protejarea sănătății umane și a mediului.

Substanțele ce distrug stratul de ozon reprezintă o categorie de substanțe chimice halogenate, care se utilizează în mare parte în sectorul frigorific și de condiționare a aerului. În Republica Moldova cele mai utilizate SDO sunt hidroclorofluorocarburile (HCFC), în special agentul frigorific HCFC-22 (*Clordifluormetan*, denumirea comercială – R 22) și amestecurile ce conțin această substanță (R-402A, R-406A, R-408A și R-409A) care, pe lângă potențialul de distrugere a stratului de ozon, au și un potențial ridicat de încălzire globală (PÎG).

Urmare aprobării proiectului de act normativ se va contribui la:

- refacerea stratului de ozon la nivelul său de până în anul 1980;
- diminuarea emisiilor de SDO în aerul atmosferic;
- reducerea impactului negativ al emisiilor de SDO asupra sănătății umane și a mediului;
- asigurarea respectării angajamentelor de reducere a consumului de SDO, asumate de către Republica Moldova în cadrul Protocolului de la Montreal referitor la substanțele care distrug stratul de ozon (în continuare – Protocolul de la Montreal), ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 966/1996;
- atingerea obiectivelor de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) prin suprimarea importului și consumului de agent frigorific HCFC-22 cu PÎG ridicat, conform Acordului Climatic de la Paris, ratificat de Republica Moldova prin Legea nr. 78/2017.

Limitarea treptată a introducerii pe piață și consumului de SDO și, în special, a consumului de HCFC-22 cu un potențial ridicat de încălzire globală, este identificată drept cea mai eficace modalitate de reducere a emisiilor de aceste substanțe pe termen lung, în conformitate cu direcțiile prevăzute în Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova Europeană 2030", în scopul îmbunătățirii calității mediului și trecerii la o economie cu emisii scăzute de carbon până în 2030.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Sporirea nivelului radiației ultraviolete ca rezultat al epuizării stratului de ozon prezintă un pericol pentru sănătatea omului.

Deteriorarea stratului de ozon, cauzată de utilizarea SDO, provoacă următoarele consecințe:

- razele ultraviolete ale soarelui nu sunt filtrate corespunzător;
- crește frecvența bolilor de piele, cum ar fi dermatita, reacțiile alergice și melanoamele (cancer de piele), bolilor oculare, cum ar fi cataracta, infecții oculare etc.;
- deteriorarea sistemului imunitar uman, rezultând în boli autoimune și infecții cauzate de bacterii și virusuri.

La scară globală, cataracta este cauza principală a orbirii, cu o pondere de peste 43%. În anul 1998 s-au înregistrat 135 de milioane de persoane cu tulburare a vederii și 45 de milioane de orbi, dintre care, la circa 19,3 milioane de persoane cauza principală a orbirii este cataracta. Conform studiilor recente, în 2020 existau deja circa 100 de milioane de ochi cu cataractă, iar în următoarele două decenii, cel mai probabil, incidența acestei boli se va dubla.

Cancerul de piele este răspândit la populația din Europa de Nord și foarte răspândit la populația din regiunile subtropicale ale Americii și Australiei. De exemplu, în Finlanda anual se înregistrează 50 de cazuri de carcinom basocelular la 100 000 de oameni, iar în Australia – 800 de cazuri la 100 000 de oameni. Studiile demonstrează că melanomul depinde de caracteristicile personale și genetice, precum și de expunerea la radiația UV. Anual pe glob se înregistrează 132 000 de cazuri de melanom. Conform datelor statistice ale Organizației Mondiale a Sănătății, dacă stratul de ozon se reduce cu 10% - se pot înregistra adițional 4 500 de cazuri de melanom. Studiile epidemiologice au demonstrat că toate cele 3 tipuri de cancer de piele țin de expunerea la soare, astfel refacerea stratului de ozon reprezintă un factor determinant în prevenirea acestei maladii.

Totodată, radiația solară UV-B sporită, asociată cu reducerea stratului de ozon, are efecte nocive asupra ecosistemelor terestre prin acțiunea acesteia asupra plantelor, animalelor și microorganismelor. Efectele negative se manifestă prin formarea radicalilor liberi, leziunea ADN-ului și inhibiția parțială a procesului de fotosinteză la plante.

În Republica Moldova, procesul de degradare a ecosistemelor naturale are o influență semnificativă asupra diversității speciilor de plante și animale, cauzând declinul populațiilor acestora. Printre cauzele degradării se numără și creșterea radiației UV-B, care provoacă deteriorarea ADN-ului din celule. Un indicator semnificativ în acest sens este creșterea numărului speciilor pe cale de dispariție incluse în edițiile Cărții Roșii: prima ediție includea 55 de specii; ediția a doua – 242 de specii, iar ediția a III-a - 427 de specii vulnerabile, periclitare și critic periclitare.

Datele recente privind efectele radiației UV-B asupra solului și proceselor de la suprafața solului, cum ar fi fixarea azotului și descompunerea resturilor - procese din ciclul nutrient, care sunt importante pentru funcționarea ecosistemului, sugerează că aceste schimbări nu sunt fenomene temporare, ci se manifestă pe parcursul unor perioade îndelungate. Expunerea la radiațiile UV contribuie la reducerea recoltelor și la schimbări calitative ale produselor agricole. Pentru Republica Moldova, care este o țară preponderent agrară, este esențială păstrarea calității și productivității înalte a solurilor.

Dependența economiei de agricultură și implicit de resursele de sol determină acest domeniu drept unul important pentru dezvoltarea durabilă a țării. Având în vedere caracterul extensiv al exploatării terenurilor agricole și nivelul înalt al ocupării populației în activitățile aferente agriculturii, păstrarea resurselor de sol și protejarea acestora este imperativă. Astfel, realizarea măsurilor care vor contribui la restabilirea stratului de ozon, va avea un impact pozitiv asupra resurselor de sol, favorizând creșterea productivității agricole.

Persoanele care contribuie la apariția problemei

Republica Moldova nu produce nici una din SDO reglementate de Protocolul de la Montreal,

toată cantitatea utilizată în țară provenind din import. Astfel, prezentul act normativ are impact asupra importatorilor de SDO și operatorilor care deserveșc echipamentele și sistemele de refrigerare și de climatizare. În conformitate cu Programul de suprimare eșalonată a HCFC, aprobat prin HG nr. 856/2016, cantitatea permisă pentru import a acestor substanțe este în continuă descreștere, urmând să atingă o reducere cu 67,5 % din nivelul de bază, către anul 2025. În tabelul 1 sunt prezentate date cu privire la importul SDO în perioada 2018-2022.

Tabelul 1. Date despre importul agentului frigorific R 22 (tone)

Anul	2018	2019	2020	2021	2022
Cantitatea permisă pentru import (contingentul)	11,0	11,0	11,0	9,9	8,8
Cantitatea importată	5,5760	9,6152	10,1048	9,8464	4,8416

Întreprinderile care activează în domeniul refrigerare și aer condiționat se conformează cerințelor Protocolului de la Montreal și legislației naționale și reduc anual cantitatea de SDO importată și utilizată. În prezent, pe piața Republicii Moldova deja au o răspândire largă echipamentele moderne, de tip nou, care utilizează agenți frigorifici naturali. Spre exemplu, mare parte din frigidererele, congelatoarele, climatizoarele importate în țară funcționează pe bază de agenți frigorifici alternativi, cu potențial de încălzire globală redus, cum ar fi: R-744 (CO₂); R-290 (propan); HFO-1234yf ; HFO-1234ze ; R-441A; R-32 ș.a.

Consumatorii se află în centrul acestei propuneri, bazate pe utilizarea tehnologiilor moderne și a soluțiilor inovatoare pentru a trece la sisteme de răcire și de încălzire inteligente, sustenabile și eficiente din punct de vedere energetic, care pot genera economii bugetare și de energie pentru întreprinderi și cetățeni, și de asemenea, pot contribui la îmbunătățirea calității mediului și creșterea nivelului de bunăstare, oferind astfel și beneficii pentru societate în ansamblu.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Cauzele care au dus la apariția problemei sunt:

- utilizarea largă la scară globală a SDO în calitate de agenți frigorifici;
- dezvoltarea sectoarelor industriei, transportului și comerțului, unde se utilizează pe larg HCFC-22 (în procesul de deservire a tehnicii frigorifice și de climatizare aflate în uz în sectorul industrial, comercial și de transport);
- insuficiența investițiilor în promovarea inovațiilor tehnologice, prietenoase mediului;
- gestionarea neconformă a proceselor de deservire a echipamentelor pe bază de SDO și nerespectarea cerințelor de securitate la funcționarea acestora;
- utilizarea în domeniul tehnicii frigului a substanțelor chimice cu un înalt potențial de încălzire globală (potențialul de încălzire globală a HCFC-22 este 1810, comparativ cu CO₂).

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Odată fiind atestat fenomenul epuizării stratului de ozon, în anul 1985, sub egida Programului ONU pentru mediu, a fost semnată Convenția de la Viena pentru protecția stratului de ozon și Protocolul de la Montreal referitor la substanțele care distrug stratul de ozon, ratificate de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 966/1996.

Ulterior, Republica Moldova a aderat la amendamentele de la Londra, Copenhaga, Montreal, Beijing și Kigali la Protocolul de la Montreal, incluzând în domeniul său de reglementare atât substanțele chimice care diminuează stratul de ozon, cât și cele ce provoacă încălzirea globală. Țările în curs de dezvoltare sunt clasificate ca țări ale articolului 5 al Protocolului de la Montreal.

Fiecare Parte semnatară a Protocolului și a amendamentelor la acesta urmează să îndeplinească anumite obligațiuni: (i) respectarea orarului de îngheț și suprimare eșalonată a SDO și (ii) interzicerea comerțului cu non-părțile Protocolului de la Montreal.

Orarele de suprimare eşalonată a SDO pentru țările art. 5 diferă de orarele țărilor dezvoltate, ținându-se cont de faptul că țările în curs de dezvoltare nu au posibilitatea trecerii în termeni restrânși la utilizarea substanțelor noi și la tehnologii alternative.

Conform prevederilor Protocolului de la Montreal, în prezent în Republica Moldova este în curs de realizare eliminarea eşalonată a substanțelor care diminuează stratul de ozon, având drept obiectiv reducerea consumului de HCFC cu 97,5% către anul 2030. Reglementările cu privire la utilizarea HCFC sunt stabilite în *Legea nr. 852/2002 privind aprobarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon* (în continuare - *Legea nr.852/2002*). La ora actuală, multe dintre alternativele SDO sunt substanțe cu un potențial ridicat de încălzire globală, cum ar fi hidrofluorcarburile (HFC) care, conform Amendamentului de la Kigali la Protocolul de la Montreal (ratificat de RM prin *Legea nr. 178/2023*), urmează a fi scoase treptat din uz. Astfel, se impune întreprinderea unor măsuri pentru asigurarea respectării obligațiilor asumate în cadrul Protocolului - realizarea eliminării progresive a hidroclorofluorocarburilor, ținându-se totodată cont de riscurile introducerii unor substanțe alternative, care au potențial înalt de încălzire globală, cum ar fi HFC, scoaterea eşalonată din consum a cărora este prevăzută de *Legea nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră*.

În acest context, este necesară aducerea în concordanță a prevederilor *Legii nr. 852/2002 privind aprobarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon* cu prevederile *Legii nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră*.

Legea nr.852/2002 a fost elaborată în temeiul Protocolului de la Montreal și prevede un șir de măsuri care contribuie la reducerea consumului de SDO, cum ar fi: introducerea procedurii de autorizare a importului, exportului sau reexportului HCFC, interzicerea importului unor substanțe reglementate, interzicerea importului echipamentelor și produselor ce conțin SDO. Între timp, legislația UE a fost completată cu *Regulamentul (UE) 1005/2009 privind substanțele care diminuează stratul de ozon* (în continuare - *Regulamentul (UE) 1005/2009*), prevederile căruia nu au fost transpuse în totalitate în legislația națională. Operarea modificărilor în *Legea nr.852/2002* reiese din necesitatea ajustării prevederilor cadrului normativ național la prevederile *Regulamentului (UE) 1005/2009*, transpunerea căruia este condiționată în *Acordul de Asociere RM-UE*.

Posibilele consecințe în cazul în care nici o acțiune nu va fi întreprinsă

În cazul, în care nu va fi întreprinsă nici o acțiune în sensul respectării angajamentelor Republicii Moldova în conformitate cu Protocolul de la Montreal, pot surveni următoarele situații:

Nu se va contribui la realizarea următoarelor ținte:

- *refacerea stratului de ozon la nivelul existent anterior anului 1980;*
- *reducerea consumului de HCFC cu 97,5% către anul 2030;*
- *eliminarea completă, până în anul 2040, a hidroclorofluorocarburilor, enumerate în grupa I din anexa C la Protocolul de la Montreal;*
- *tranziția echitabilă și corectă către o economie verde, neutră din punct de vedere climatic și competitivă, care să creeze în același timp oportunități propice pentru o creștere durabilă.*

Lipsa de acțiune în acest domeniu ar conduce la nerealizarea măsurilor necesare pentru atingerea țăintelor stabilite:

- RM nu se va alinia la standardele internaționale și ale UE privind reducerea eşalonată a SDO;
- nu se va beneficia de sprijin financiar internațional, necesar acoperirii costurilor pentru reducerea SDO, cât și de asistență sub formă de transfer de tehnologii și de consolidare a capacităților;
- nu se va descuraja utilizarea SDO (HCFC-22), când există alternative adecvate;
- nu se va încuraja utilizarea substanțelor sau a tehnologiilor alternative, mai eficiente din punct de vedere energetic;

- nu se va asigura reducerea riscurilor legate de efectele negative ale SDO asupra stratului de ozon și climei;
- nu vor fi create noi oportunități de comercializare a substanțelor reglementate pentru agenții economici (dacă nu vor fi reglementate excepțiile de la interzicerea importului SDO pentru utilizare ca intermediari de sinteză și ca agenți de proces; pentru utilizări esențiale de laborator și analitice; utilizări critice (în domeniul militar), stipulate în Regulamentul (UE) 1005/2009).

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Modificările în *Regulamentul cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon*, aprobat prin Legea nr. 852/2002, au drept temei armonizarea acestuia cu actele legislative aprobate recent, și anume, cu *Legea nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră*, care stabilește cadrul juridic pentru reducerea emisiilor de gaze fluorurate cu efect de seră în vederea atenuării schimbărilor climatice și protejării mediului ca întreg.

Actuala *Lege nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător* prevede obligația autorității centrale de mediu privind respectarea acordurilor interstatale și internaționale, asigurarea monitorizării și informarea opiniei publice despre starea mediului.

Obiectivele cu tangență de reducere a SDO și a emisiilor de aceste substanțe pe termen lung, sunt stipulate în mai multe documente de politici și acte normative naționale, inclusiv: *Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*, *Strategia de mediu pentru anii 2014-2023*, *Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030 și altele*.

Legea nr. 277/2018 privind substanțele chimice reglementează obligațiile persoanelor fizice și juridice care produc sau plasează pe piață substanțe sau amestecuri chimice, interdicțiile și restricțiile privind producerea, plasarea pe piață, importul, exportul și utilizarea substanțelor și amestecurilor chimice periculoase, condițiile de clasificare, etichetare și ambalare a substanțelor și amestecurilor chimice, crearea și menținerea unui registru al produselor chimice, procedura de autorizare a produselor chimice periculoase, obligațiile de raportare, controlul și alte aspecte cu privire la substanțele și amestecurile chimice.

HG nr. 589/2018 cu privire la stabilirea mecanismului de repartizare a contingentelor anuale pentru importul hidroclorofluorocarburiilor halogenate stabilește mecanismul de repartizare a contingentelor anuale pentru importul hidroclorofluorocarburiilor halogenate și asigură realizarea prevederilor Programului de suprimare eșalonată a HCFC.

Programul de suprimare eșalonată a hidroclorofluorocarburiilor halogenate pentru anii 2016-2040, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 856/2016, stabilește obiectivele și acțiunile necesare privind reglementarea, gestionarea, supravegherea și controlul utilizării hidroclorofluorocarburiilor, în vederea realizării angajamentelor asumate de către Republica Moldova în cadrul Protocolului de la Montreal.

Regulamentul cu privire la formarea și atestarea specialiștilor în domeniul tehnicii frigului care conține hidroclorofluorocarburi și gaze fluorurate cu efect de seră, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 483/2019, stabilește cerințele minime pentru formarea și atestarea operatorilor care deservește echipamentele și instalații ce conțin hidroclorofluorocarburi și gaze fluorurate cu efect de seră.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Intervenția propusă vizează realizarea următoarelor obiective principale:

- **contribuirea la refacerea stratului de ozon la nivelul anterior anului 1980;**
- **reducerea consumului de HCFC cu 97,5% către anul 2030;**

- **eliminarea completă, până în anul 2040, a hidroclorofluorocarburilor enumerate în grupa I din anexa C la Protocolul de la Montreal;**
- **intensificarea creșterii durabile, stimularea inovării și dezvoltarea tehnologiilor verzi.**

Pentru atingerea acestor obiective generale, urmează a fi atinse câteva obiective specifice, cum ar fi:

- alinierea la standardele Uniunii Europene privind reducerea SDO;
- punerea în aplicare a măsurilor privind prevenirea scurgerilor din echipamente și asigurarea verificării periodice;
- descurajarea utilizării substanțelor, care au un impact ridicat asupra mediului, în favoarea unor alternative sigure și eficiente din punct de vedere energetic;
- încurajarea utilizării substanțelor sau a tehnologiilor alternative, mai ecologice și eficiente din punct de vedere energetic;
- crearea noilor oportunități pentru agenții economici privind comercializarea substanțelor reglementate, prin aplicarea excepțiilor de la interzicerea importului unor SDO;
- uniformizarea procedurii administrative de depunere a cererilor pentru obținerea contingentelor de import a HCFC și HFC.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

A nu face nimic înseamnă a nu onora obligațiunile asumate de RM față de Protocolul de la Montreal.

Mai mult ca atât, Opțiunea 0 nu va asigura îndeplinirea angajamentelor stabilite în Capitolul 16 ”Mediul înconjurător” și Capitolul 17 ”Politici climatice” ale Acordului de Asociere RM – UE, ratificat prin Legea nr. 112/2014, fapt ce va denigra imaginea Republicii Moldova pe plan internațional.

Lipsa intervenției și neaducerea în concordanță a prevederilor actelor normative creează confuzii în executarea corectă a legislației.

Opțiunea ”a nu face nimic” constă în a nu asigura executarea prevederilor actelor normative menționate, inclusiv a Legii nr.43/2023. Această opțiune nu este una viabilă, deoarece modificările propuse sunt necesare în vederea racordării procedurii emiterii autorizației.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicînd cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Opțiunea propusă constă în promovarea proiectului de lege pentru modificarea *Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon*, aprobat prin Legea nr. 852/2002.

Proiectul este elaborat în conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 privind actele normative și propune spre modificare următoarele prevederi:

- noțiunile transpuse conform Regulamentului (UE) 1005/2009;
- ajustarea procedurii de emiterie a autorizației la prevederile Legii nr.43/2023;
- extinderea domeniului de aplicare a atribuțiilor Comisiei de repartizare a contingentelor anuale pentru importul hidroclorofluorocarburilor și hidrofluorocarburilor (în continuare – Comisie);
- excepții de la interzicerea importului substanțelor reglementate, utilizate ca intermediari de sinteză și ca agenți de proces (*utilizate de pompieri*), pentru utilizări esențiale de laborator și analitice, pentru utilizări critice (*în domeniul militar*);
- cerințe de prevenire și reducere a emisiilor de substanțe reglementate;
- cerințe privind verificările periodice pentru a constata eventualele emisii fugitive;
- cerințe privind necesitatea înregistrării întreprinderilor în SIA “REPC” în conformitate cu prevederile Legii nr.277/2018 privind substanțele chimice.

Operarea modificărilor în Legea nr. 852/2002 reiese din obligația Republicii Moldova de a implementa prevederile Amendamentului de la Kigali la Protocolul de la Montreal, ratificat de către RM prin Legea nr. 178/2023, precum și de a transpune prevederile Regulamentului (UE) 1005/2009 privind substanțele care diminuează stratul de ozon.

În contextul ajustării *Legii 852/2002* la prevederile *Legii nr.43/2023*, reieșind din faptul că ambele legi țin de același domeniu, *refrigerare și aer condiționat*, și se aplică acelorași agenți economici, este imperativă aducerea în concordanță a prevederilor acestora: noțiunile utilizate, cerințele față de verificarea echipamentelor în vederea prevenirii emisiilor fugitive, autoritatea care emite autorizațiile, cerințe față de raportare etc. Urmare intervenției propuse, aceste discrepanțe vor fi eliminate.

Conform prevederilor *Legii 43/2023*, în termen de 6 luni de la publicarea acesteia în Monitorul Oficial (05.04.2023), Guvernul este obligat să aducă actele sale normative în concordanță cu această lege. Astfel, prevederile *Legii 852/2002* ce țin de autoritatea, care eliberează autorizațiile pentru importul substanțelor care distrug stratul de ozon, trebuie aduse în concordanță cu prevederile art. 20 al *Legii nr. 43/2023*, care stipulează că autorizațiile sunt eliberate de către Agenția de Mediu.

Conform *Legii nr. 852/2002*, agenții economici efectuează importul în țară a hidroclorofluorocarburilor în baza ”*autorizației pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor ce distrug stratul de ozon și al produselor care conțin asemenea substanțe*”. Actualmente, prin *Legea 43/2023* este reglementat și importul hidrofluorocarburilor, care la fel se va efectua în baza autorizației. Pentru a simplifica procedura de obținere și emitere a autorizațiilor respective, *Legea nr. 43/2023* prevede unificarea procedurii de obținere și emitere a acestui document, care se va numi “*autorizația pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor care distrug stratul de ozon și gazelor fluorurate cu efect de seră, al echipamentelor și al produselor care conțin astfel de gaze*”.

O prevedere importantă care urmează a fi adusă în concordanță ține de stabilirea prevederilor referitoare la măsurile de precauție, care urmează a fi luate de către agenții economici în vederea reducerii la minimum a oricăror emisii fugitive de substanțe reglementate. Emisiile în aerul atmosferic a acestor substanțe cauzează poluarea mediului și distrugerea stratului de ozon. Includerea în *Legea 852/2002* a unor prevederi similare celor din *Legea 43/2023*, care vizează verificarea periodică a echipamentelor frigorifice și de condiționare a aerului, în dependență de capacitatea acestora, va contribui la minimizarea riscurilor de scurgeri a agentului frigorific în atmosferă, care ar putea cauza poluarea mediului și diminua stratul de ozon.

O altă propunere de modificare ține de transferul dreptului de utilizare a cotei între agenții economici autorizați. Conform *Legii nr. 43/2023*, importatorii autorizați introduc pe piață sau utilizează în scopuri proprii substanțele reglementate și pot autoriza o altă întreprindere să-i exercite acest drept sau pot transfera întreg contingentul anual din grupa respectivă de substanțe chimice, oricărui alt importator al acestor substanțe, care la fel este autorizat. Această prevedere este binevenită și în cazul importatorilor de HCFC, cu atât mai mult că cantitățile de HCFC permise pentru import se micșorează de la an la an, iar procedura de import a unor cantități mici nu este rentabilă.

O altă problemă ține de termenul de valabilitate al autorizației. Conform *Legii 852/2002*, autorizația este valabilă timp de 90 de zile de la data eliberării. În ultimii ani, în contextul pandemiei COVID 19 și a stării de război din țara vecină, prin porturile căreia era importată marfa (în special portul Odessa), agenții economici nu reușeau să se încadreze în acest termen și întâmpinau mari dificultăți. Astfel, în *Legea 43/2023* a fost stabilit că termenul de valabilitate al autorizației este pe durata întregului an pentru care este atribuit contingentul. Aducerea în concordanță a prevederilor acestor legi va contribui la facilitarea procedurii de import a HCFC și HFC de către agenții economici.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

O altă opțiune alternativă nu a fost identificată, punându-se accent pe necesitatea respectării angajamentelor în atingerea Obiectivului Dezvoltării Durabile - îmbunătățirea calității mediului și trecerii la o economie cu emisii scăzute de carbon până în 2030, asumate de Republica Moldova conform Agendei 2030 și prevederilor Acordului de Asociere RM – UE. Protecția mediului, inovarea și alinierea la standardele UE creează oportunități de afaceri și locuri de muncă, fapt care stimulează și mai mult investițiile.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Semnarea Convenției de la Viena privind protecția stratului de ozon (1985) și a Protocolului de la Montreal privind substanțele ce distrug stratul de ozon (1987) a servit drept bază pentru inițierea colaborării internaționale pentru salvarea stratului de ozon – ecranul protector al Pământului.

Reducerea substanțială a producerii și consumului, la scară mondială, a SDO reglementate este un succes remarcabil al comunității internaționale. Drept rezultat al acestui efort comun, concentrația SDO în atmosferă a început să descrească.

Succesul Protocolului se datorează, în primul rând, efortului depus de Părțile semnatare pentru elaborarea programelor naționale de suprimare și eliminare eşalonată a SDO. Incontestabil, eforturile Protocolului de la Montreal la ziua de astăzi s-au încununat de succes, și stratul de ozon, deși lent, a început să se restabilească. Dacă țările vor continua să-și onoreze obligațiunile asumate față de protocol, stratul de ozon de deasupra Antarcticii se va restabili către mijlocul secolului actual.

În acest context, pentru a ne alinia la eforturile globale de protejare a stratului de ozon, este necesară transpunerea prevederilor Regulamentului (UE) 1005/2009 privind substanțele care diminuează stratul de ozon.

Urmare analizei efectuate, dintre *efectele negative* ale stării actuale putem remarca:

- Nu se va contribui la reducerea consumului de SDO;
- Nu se va descuraja utilizarea HCFC cu potențial de încălzire globală ridicat atunci când există alternative adecvate;
- Nu se vor preveni scurgerile accidentale în atmosferă a SDO, inclusiv HCFC;
- Nu se vor integra riscurile climatice în procesul de luare a deciziilor privind investițiile și planificarea afacerilor;
- Nu se va încuraja utilizarea substanțelor sau a tehnologiilor alternative;
- Nu se va stimula inovarea și dezvoltarea tehnologiilor verzi.

Efecte pozitive - nu există efecte pozitive prin continuarea stării actuale.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Opțiunea II presupune elaborarea și promovarea proiectului legii pentru modificarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr. 852/2002. Intervenția propusă vine să soluționeze problemele și aspectele expuse la secțiunile 1b) și 3b) din AI.

Impactul economic

Propunerea nu are implicații suplimentare asupra bugetului de stat. Reducerea planificată de SDO va contribui la menținerea competitivității economiei prin atragerea investițiilor străine și va moderniza domeniul prin accesul la tehnologiile și inovațiile alternative pentru asigurarea dezvoltării durabile a țării.

În calitate de țară Parte a Convenției și a Protocolului de la Montreal, Republica Moldova este eligibilă și are posibilitatea să acceseze fonduri internaționale în domeniul protecției ozonului. Conform art. 5 al Protocolului, Părțile care sunt țări dezvoltate furnizează Părților care sunt țări în

curs de dezvoltare subvenții, ajutoare, credite, garanții sau programe de asigurare, în vederea utilizării unor tehnologii alternative sau a unor substanțe înlocuitoare. Pentru implementarea prevederilor acestui tratat internațional, Republica Moldova beneficiază de suport din partea Fondului Multilateral al Protocolului de la Montreal. De exemplu, pentru perioada 2016-2025 Fondul Multilateral a aprobat pentru RM suma de 506255 dolari SUA pentru realizarea activităților legate de reducerea cu 67,5% a consumului de HCFC. Din această sumă, până în prezent RM a primit 245 mii dolari, utilizați pentru realizarea activităților primei etape de reducere a consumului de HCFC cu 35% de la nivelul de bază (2016-2020).

Printre beneficii economice ale reglementării propuse pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova, se enumeră:

- atragerea investițiilor pentru dezvoltarea sectorului;
- creșterea competitivității întreprinderilor autohtone la nivel regional și internațional;
- creșterea numărului întreprinderilor mici și mijlocii care folosesc tehnologii prietenoase mediului;
- creșterea productivității prin utilizarea eficientă a resurselor energetice.

Totodată, asupra activității agenților economici din domeniul tehnicii frigului vor avea un impact pozitiv reglementările propuse spre aprobare, care vizează:

- uniformizarea procedurii administrative de depunere a cererilor pentru obținerea contingentelor de import a HCFC și HFC;
- extinderea termenului de valabilitate al autorizației;
- aplicarea excepțiilor de la interzicerea importului unor anumite substanțe reglementate;
- posibilitatea de a transfera contingentul și dreptul de import și utilizare a acestuia altor agenți economici autorizați.

Costurile pentru autoritățile publice

Implementarea prevederilor proiectului de lege pentru modificarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr. 852/2002 nu necesită careva măsuri instituționale sau organizatorice suplimentare (crearea unor noi instituții sau subdiviziuni în instituțiile existente).

Proiectul de lege, fiind un document axat pe instituționalizarea funcțiilor de monitorizare a respectării legislației în vigoare din domeniu, nu va avea un impact direct asupra activității autorităților publice.

Impactul social

Îndeplinirea cerințelor Protocolului de la Montreal și Acordului Climatic de la Paris poate duce la o dezvoltare socială a țării prin reducerea vulnerabilității asociate cu distrugerea stratului de ozon și cu schimbarea climei și la efecte sociale benefice, cum ar fi:

- ❖ stare mai bună a sănătății și, ca urmare, diminuarea numărului de boli de piele și afecțiunilor oculare;
- ❖ diminuarea impactului asupra ecosistemelor și culturilor agricole;
- ❖ atragerea investițiilor străine și, ca urmare, obținerea beneficiilor pentru dezvoltarea locală și regională;
- ❖ beneficii sociale printr-o mai bună conștientizare, implicare și responsabilizare cu privire la problemele de mediu (de exemplu, responsabilitatea socială și implicarea în luarea măsurilor de prevenire a poluării mediului).

Impactul asupra mediului

Cea mai eficace opțiune pentru reducerea SDO este opțiunea de suprimare treptată, care conduce la reducerea importului HCFC către anul 2030 cu 97,5%, iar către anul 2040 acestea vor fi scoase în totalitate din uz. Prognozele se bazează, din punct de vedere metodologic, pe o analiză detaliată și cuprinzătoare a fezabilității introducerii alternativelor sigure și eficiente din punct de vedere energetic, în sectoarele principale care utilizează freoni. În cazul opțiunii propuse, se consideră că riscurile ecotoxicologice generate de eliberarea substanțelor în mediu sunt scăzute,

impactul acestora manifestându-se asupra stratului de ozon și, în cazul substanțelor cu PÎG ridicat, asupra condițiilor climatice.

Măsurile stabilite în proiectul propus vor contribui la:

- ❖ prevenirea distrugerii stratului de ozon;
- ❖ prevenirea și reducerea nivelului de poluare a mediului;
- ❖ atenuarea schimbărilor climatice prin promovarea reducerii utilizării HCFC cu PÎG ridicat.

Beneficiile intervenției statului:

Beneficiile în urma reducerii consumului de SDO în vederea recuperării stratului de ozon, atenuării schimbărilor climatice și protejării mediului ca întreg, bazate pe o abordare comună cu privire la prevenirea și reducerea la minimum a oricăror emisii fugitive, prin asigurarea verificării periodice a echipamentelor frigorifice, de climatizare și pompelor termice, care conțin substanțe reglementate, în vederea detectării scurgerilor, conform prevederilor Regulamentului (UE) 1005/2009 și Protocolului de la Montreal, sunt următoarele:

- ❖ progresarea Republicii Moldova pe termen lung spre dezvoltarea economică verde;
- ❖ atingerea obiectivului privind reducerea consumului de HCFC cu 97,5% către anul 2030;
- ❖ alinierea Republicii Moldova la standarde internaționale și europene, în ceea ce privește reducerea utilizării SDO, cât și înlocuirea acestora cu substanțe alternative mai eficiente din punct de vedere energetic;
- ❖ asigurarea respectării dreptului cetățenilor la un mediu sănătos.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

-

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Riscurile de implementare, identificate în procesul de elaborare a analizei impactului de reglementare țin de următoarele acțiuni:

- Întârzieri în realizarea investițiilor în tehnologiile inovatoare;
- În actualele condiții de criză energetică și de securitate, comercializarea tehnologiilor alternative „mai ecologice” pot să se confrunte cu anumite dificultăți;
- Nivelul scăzut de capacități umane, financiare, logistice, manageriale etc.

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sunt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Nu au fost identificate costuri de conformare.

Proiectul privind modificarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr. 852/2002, fiind un document axat în primul rând pe instituționalizarea funcțiilor privind asigurarea monitorizării și verificării aplicării corecte a cadrului normativ, nu anticipează careva costuri suplimentare pentru mediului de afaceri.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

- Protejarea stratului ozon este o problemă transfrontalieră. Dimensiunea problemei necesită acțiuni la nivelul mondial, regional, precum și local. Propunerea vizează ajustarea cadrului normativ național la cadrul normativ UE în domeniul de reglementare a SDO.
- Ca urmare a analizei de impact, se propune să se urmeze opțiunea II, care se axează pe aplicarea cerințelor Protocolului de la Montreal și Regulamentului (UE) 1005/2009, pentru a contribui la progresarea Republicii Moldova pe termen lung spre dezvoltarea economică verde, având la bază intensificarea creșterii durabile, stimularea inovării și dezvoltarea tehnologiilor verzi;
- Implementarea prevederilor proiectului propus spre aprobare va contribui la luarea unor decizii echilibrate la nivel macroeconomic, contribuind la protecția mediului și asigurarea sănătății populației; la minimizarea impactului asupra mediului a unor activități industriale.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sînt necesare

Ministerul Mediului prin intermediul Agenției de Mediu și Inspectoratului pentru Protecția Mediului va asigura implementarea prevederilor proiectului Legii propus spre aprobare.

Serviciul Vamal va monitoriza importul, exportul, reexportul, tranzitul SDO în conformitate cu prevederile proiectului.

Implementarea prevederilor proiectului propus spre aprobare nu necesită careva schimbări instituționale și modificări ale cadrului normativ.

Evaluarea implementării se va efectua la toate etapele:

1) la etapa aplicării măsurilor concrete de implementare (spre exemplu, raportarea);

2) pe parcursul derulării măsurilor de implementare,

3) după finalizarea acestora evaluarea se va efectua în baza indicatorilor de progres și de performanță (% de SDO redus).

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Monitorizarea eficace a importului, exportului, reexportului, tranzitului a SDO este esențială pentru urmărirea progreselor înregistrate în vederea îndeplinirii obiectivelor de reducere a acestora.

Indicatorii de performanță sunt următorii:

- norme transpuse în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere RM-UE;
- reducerea consumului de HCFC cu 97,5% către anul 2030;
- majorarea ponderii IMM-urilor care utilizează agenți frigorifici alternativi.

c) Identificați peste cît timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Impacturile estimate vor fi resimțite chiar în primul an, odată cu aplicarea excepțiilor de la interzicerea importului substanțelor reglementate ca intermediari de sinteză și ca agenți de proces, pentru utilizări esențiale de laborator și analitice, utilizările critice.

Trendul funcțional de eficacitate a înlocuirii agenților frigorifici sintetici cu agenți de răcire naturali va fi constant în creștere, fapt ce va contribui la ecologizarea IMM-urilor.

Implementarea prevederilor legii va contribui la reducerea impactului utilizării HCFC asupra climei în timp.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

Principalele părți care ar putea fi ulterior vizate odată cu elaborarea și aprobarea legii, sunt:

Autoritățile publice care vor avea obligația implementării prevederilor Legii:

- Ministerul Mediului;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;

Autoritățile administrative din subordinea ministerelor:

- Agenția de Mediu;
- Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în Domeniul Mediului;
- Inspectoratul pentru Protecția Mediului;
- Serviciul Vamal.

Întreprinderi care importă substanțe care distrug stratul de ozon:

- ECOLUX SRL;
- FRIGOMAȘ SRL;
- MAȘFRIGCOM SRL;
- DINA COCIUG SRL;
- FRIO DINS SRL;
- Frig Industrial SRL;
- York Refrigerent SRL;

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

În procesul de elaborare și promovare a prezentului proiect de act normativ sunt respectate regulile procedurale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale, prevăzute de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional. Analiza impactului proiectului *legii* a fost publicată la data de 01.08.2023 pe pagina web oficială a Ministerului Mediului www.mediu.gov.md astfel încât orice persoană interesată să aibă posibilitatea de a accesa documentul respectiv pentru a prezenta propuneri și obiecții pe marginea acestuia.

Proiectul a fost examinat și susținut de către Asociația Obștească a Frigotehniștilor (scr. nr.4592 din 27.07.2023).

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

-

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alternativă 1	Opțiunea alternativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	1	0	0
povara administrativă	-1	0	0
fluxurile comerciale și investiționale	2	0	0
competitivitatea afacerilor	3	0	0
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	2	0	0
concurența pe piață	2	0	0
activitatea de inovare și cercetare	2	0	0
veniturile și cheltuielile publice	-1	0	0
cadrul instituțional al autorităților publice	0	0	0
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	1	0	0
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	2	0	0
situația social-economică în anumite regiuni	2	0	0
situația macroeconomică	2	0	0
alte aspecte economice	1	0	0
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	1	0	0
nivelul de salarizare	0	0	0

condițiile și organizarea muncii	1	0	0
sănătatea și securitatea muncii	2	0	0
formarea profesională	1	0	0
inegalitatea și distribuția veniturilor	1	0	0
nivelul veniturilor populației	1	0	0
nivelul sărăciei	1	0	0
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	1	0	0
diversitatea culturală și lingvistică	0	0	0
partidele politice și organizațiile civice	0	0	0
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	2		
modul sănătos de viață al populației	1	0	0
nivelul criminalității și securității publice	0	0	0
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0	0	0
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0	0	0
accesul și calitatea serviciilor medicale	0		
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	1	0	0
nivelul și calitatea educației populației	0	0	0
conservarea patrimoniului cultural	0	0	
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0	0	0
accesul și participarea populației în activități sportive	0	0	0
Discriminarea	0	0	0
alte aspecte sociale	0	0	0
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	3	0	0
calitatea aerului	0	0	0
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	0	0	0
Biodiversitatea	2	0	0
Flora	2	0	0
Fauna	2	0	0
peisajele naturale	2	0	0
starea și resursele solului	1	0	0
producerea și reciclarea deșeurilor	0	0	0
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	1	0	0
consumul și producția durabilă	2	0	0
intensitatea energetică	1	0	0
eficiența și performanța energetică	1	0	0
bunăstarea animalelor	0	0	0
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	2	0	0
utilizarea terenurilor	1	0	0
alte aspecte de mediu	2	0	0

Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni

și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.

Anexe

Proiectul preliminar de act normativ

Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect și/sau analiza de impact

Expertiza Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător (după caz)

Alte materiale informative/documente (la decizia autorilor)